

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії **Твердохліб Наталія Гнатівна**, 1991 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчили у 2014 році Національний медичний університет імені О.О.Богомольця, за спеціальністю Медична психологія, аспірантка 4-го року навчання, директор Фахового медико-фармацевтичного коледжу Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом», виконала акредитовану освітньо-наукову програму 053 Психологія.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом ПрАТ ВНЗ Міжрегіональної Академії управління персоналом від № 90-о від 22 липня 2025 року, у складі:

Голови спеціалізованої вченої ради – Семенець-Орлової Інни Андріївни – доктора наук з державного управління, професора, директора Навчально-наукового інституту управління, економіки та бізнесу, Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом»;

Рецензента:

- **Синякової Віри Богданівни** - доктора психологічних наук, доцента, заступника завідувача кафедри психології, Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом»;

Опонентів:

- **Бегези Людмили Євгенівни** - доктора психологічних наук, професора, завідувача кафедри психології та соціальної роботи, Академія праці, соціальних відносин і туризму;

- **Волинець Наталії Валентинівни** - доктора психологічних наук, професора, професора кафедри соціальної роботи, факультету психології, Київський національний університет імені Тараса Шевченка;

- **Шпортун Оксани Миколаївни** – доктора психологічних наук, професора, завідувача кафедри психології, Комунальний заклад вищої освіти «Вінницька академія безперервної освіти».

На засіданні «03» листопада 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки **Твердохліб Наталії Гнатівні**.

На підставі публічного захисту дисертації «Психологічний супровід розвитку стресостійкості у військовослужбовців в умовах воєнного стану» за спеціальністю 053 «Психологія».

Дисертацію виконано на кафедрі психології Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом», м. Київ.

Науковий керівник **Раєвська Яна Миколаївна**, доктор психологічних

наук, професор, професор кафедри психології, Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису українською мовою, що повністю відповідає вимогам пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами) та містить нові науково-обґрунтовані результати.

Здобувачка має 5 наукові публікації за темою дисертації, включених до переліку наукових фахових видань України; 1 наукова стаття у виданні, що індексується в Scopus; 7 – тез доповідей, обговорення на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, круглих столах, 1 додаткова публікація.

1. Клименко, І., Твердохліб, Н., Зінченко, М. (2023). Особливості формування стресостійкості військовослужбовців у період реабілітації. *Сучасна медицина, фармація та психологічне здоров'я*, (3(12)), 59-63. DOI: <https://doi.org/10.32689/2663-0672-2023-3-9>

<https://journals.maup.com.ua/index.php/psych-health/article/view/2842>

2. Твердохліб, Н. Г. (2023) «Психологічні чинники бойового стресу та адаптація військовослужбовців». Психологічні студії. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, С.132-135 DOI: <https://doi.org/10.32782/psych.studies/2023.3.20> URL:

<http://journals.vnu.volyn.ua/index.php/psychology/article/view/1358>

3. Твердохліб, Н. Г. (2023) Формування стресостійкості військовослужбовців під час профілактики та лікування посттравматичного стресового розладу (ПТСР) *Габітус*. Випуск 56. С.203-206 DOI: <https://doi.org/10.32689/2663-0672-2023-3-9>

4. Раєвська, Я.М., Твердохліб, Н.Г. (2023) «Психологія стресостійкості військовослужбовців: теоретичний дискурс» № 3(59): Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Психологія. С.19-23. DOI: <https://doi.org/10.32689/maup.psych.2023.3.3>

<https://journals.maup.com.ua/index.php/psychology/article/view/2806>

5. Hasiuk, M., Tverdokhlib, N., Shyrobokov, Y., Mahanova, T., Shcherbakova, O. (2023) Prevention and treatment of post-traumatic stress disorder (PTSD). *Revista de Cercetare și Intervenție Socială*. С.85-98. DOI: <https://doi.org/10.33788/rcis.81.5>

6. Klymenko, I., Tverdokhlib, N., Zlobin, O., Karachynskiy, O., & Kononenko, O. (2024). PTSD in military personnel: diagnosis, treatment and support. *Amazonia Investiga*, 13(74), 286-298. <https://doi.org/10.34069/AI/2024.74.02.24>

Тези на конференціях апробаційного характеру:

7. Твердохліб, Н.Г., Галадза, М.В., Твед, В.С. (2023) Особливості розвитку стресостійкості у військовослужбовців під час воєнного стану III Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Russia-Ukraine War: Consequences

- for the World» м. Дніпро. *International Electronic Scientific and Practical Journal «WayScience»* (ISSN 2664-4819). С.122-124. (тези, сертифікат)
<http://www.wayscience.com/konferentsiya-3-2-3-bereznaya-2023/>
8. Твердохліб, Н.Г., Галадза, М.В., Твед, В.С. (2023). «Посттравматичний стресовий розлад у військовослужбовців» III Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Russia-Ukraine War: Consequences for the World» м. Дніпро *International Electronic Scientific and Practical Journal «WayScience»* ISSN 2664-4819. С.125-127 (тези, сертифікат)
<http://www.wayscience.com/konferentsiya-3-2-3-bereznaya-2023/>
9. Твердохліб, Н.Г., Лахтадир, Т.В., Турбал, Л.В., Масловська, В.А. (2019) «Фактори розвитку самоактуалізації особистості». *Збірник тез та доповідей конгресу наукового товариства анатомів, гістологів, ембріологів, топографоанатомів України*, Одеса. С.58-62.
10. Твердохліб, Н.Г., Костьолко, А.А. (2021) «Вплив тривожності на психоемоційний стан студента та його особистість». *Proceedings of VII International Scientific and Practical Conference Madrid, Spain 19-21 September 2021*. С.70-72 (тези, сертифікат) <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2021/09/RESULTS-OF-MODERN-SCIENTIFIC-RESEARCH-AND-DEVELOPMENT-19-21.09.2021.pdf>
11. Твердохліб, Н.Г., Черниш, Т.В., Галадза, М.В. (2022) «Вплив війни на людський організм в пренатальному періоді». *Proceedings of I International Scientific and Practical Conference Osaka, Japan 19-21 7October 2022*. С.42-48 (тези, сертифікат) <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2022/10/SCIENCE-AND-TECHNOLOGY-PROBLEMS-PROSPECTS-AND-INNOVATIONS-19-21.10.22.pdf>
12. Твердохліб, Н. (2025). Концептуальна модель психологічного супроводу військовослужбовців в умовах воєнного стану. *Матеріали конференцій МЦНД*, (Чернігів, Україна, 20.06.2025), 294–299. <https://doi.org/10.62731/mcnd-20.06.2025.009>
13. Твердохліб, Н. (2025) Аспекти психологічного супроводу розвитку стресостійкості військовослужбовців в умовах воєнного стану. *Майбутнє науки, технології та економіки. Збірник наукових праць з матеріалами 2-ї Міжнародної науково-практичної конференції. Міжнародна наукова єдність. 11-13 червня 2025 року. Софія, Болгарія. 395-398 с. URL: <https://isu-conference.com/en/archive/the-future-of-science-technology-and-economy-11-06-25/>*

Відомості про апробацію результатів дисертації:

14. Лісовський, П. М., Лісовська, Ю. П., Твердохліб, Н. Г.. (2023) *Воєнно-медична ембріологія: стресостійкість сучасної Людини в Україні: навч. посіб.* Київ : Ліра-К, С. 160-169. ISBN 978-617-520-623-2

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради:

Семенець-Орлова Інна Андріївна – доктор наук з державного

управління, професор, директор Навчально-наукового інституту управління, економіки та бізнесу, Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом».

Синякова Віра Богданівна – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри психології, Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук, Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом».

Дисертаційна робота Твердохліб Наталії Гнатівни «Психологічний супровід розвитку стресостійкості у військовослужбовців в умовах воєнного стану» є оригінальним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, що стосується актуальної проблематики і містить оригінальні підходи до розв'язання теоретичних та практичних завдань.

Основні положення, висновки та рекомендації дисертації мають наукову новизну, є цілком обґрунтованими, і пройшли необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. У публікаціях автора відображені всі ключові аспекти дисертаційного дослідження. Зміст дисертації повністю відповідає поставленій меті, наукові завдання, визначені автором, успішно вирішені, а мета дослідження досягнута. Робота виконана державною мовою.

Бегеза Людмила Євгенівна - доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології та соціальної роботи, Академія праці, соціальних відносин і туризму. Оцінка позитивна із зауваженнями.

Для удосконалення подальших досліджень, слід висвітлити певні аспекти, які, на наш погляд, є дискусійними.

1. Автором проаналізовано теоретичні моделі та чинники стресостійкості особистості. Проте, потребують уточнення індивідуально-психологічні та соціально-психологічні чинники стресостійкості військовослужбовців.

2. У другому розділі емпіричне дослідження побудовано на системному підході. У той же час, на наш погляд, потребує підсилення виявлення взаємозв'язків між компонентами застосованих методик.

3. Автором запропоновано концептуальну модель психологічного супроводу, надано рекомендації щодо підвищення рівня стресостійкості військовослужбовців, проте, для подальшого поширення практики підготовки психологів доцільно розробити методичний кейс: програми занять, дорожні карти та техніки, що забезпечить цілісну підготовку фахівців у навчальних закладах.

4. Робота містить стилістичні та друкарські помилки. Наявні зауваження й побажання не знижують загальної позитивної оцінки проведеного дослідження, його теоретичної та практичної цінності як такого, що є завершеним, цілісним і самостійним, характеризується науковою новизною, теоретичним і практичним значенням.

Волинець Наталія Валентинівна - доктор психологічних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи, факультету психології,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка Оцінка позитивна із зауваженнями:

Оцінюючи позитивно проведене наукове дослідження, разом з тим, слід висловити зауваження і побажання.

1. Оскільки мета дослідження полягає в теоретико-методологічному аналізі підходів дослідження проблем стресостійкості військовослужбовців в умовах воєнного стану та розроблені моделі психологічного супроводу військовослужбовців. Прошу авторку уточнити, по-перше, які методологічні підходи стали концептуальною базою для проведення емпіричного дослідження.

І, по-друге стосовно зазначеної моделі психологічного супроводу військовослужбовців - її назва представлена авторкою по-різному в тексті роботи (с.13 - модель психологічного супроводу військовослужбовців, с.14, 104, 133 - концептуальна модель психологічного супроводу військовослужбовців в умовах воєнного стану, с.139 - модель розвитку стресостійкості у військовослужбовців в умовах воєнного стану. На разі хотілось би авторку попросити надати роз'яснення стосовно різниці у цих моделях.

2. У висновках до першого розділу та у висновках до роботи (с.46, с.138) зазначається, що авторкою “доведено зв'язок дії кортизолу на різні структури центральної нервової системи та психологічних змін щодо функціонування організму”. Наразі хотілося б авторку попросити надати роз'яснення стосовно застосованих методів дослідження впливу кортизолу на структури центральної нервової системи та психофізичні показники.

3. У третьому розділі дисертаційного дослідження в п. 3.1 (с.85) заявлено “Мета - розробити програму психологічного супроводу та лікування психічних травм та їх наслідків...” і нижче зазначено один з етапів цієї програми: “формулювання висновків та надання рекомендації щодо складання програм лікування та психологічної реабілітації, які містять застосування медичних практик для поліпшення емоційно-психологічного стану та когнітивного впливу”. У зв'язку з цим доцільно попросимо авторку уточнити обсяг власних фахових компетентностей щодо здійснення лікувальних втручань, а також розмежувати психологічні, психотерапевтичні та медичні аспекти програми.

4. Є деякі зауваження до стилістичного, логіко-структурного та орфографічного оформлення дисертаційної роботи.

Висловлені зауваження й побажання не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційного дослідження Наталії Гнатівни Твердохліб, і, швидше є наслідком підвищеного інтересу, який викликає предмет дослідження та наукові напрацювання авторки. Дисертація представляє собою закінчене дослідження, що відкриває перспективні напрями подальшої роботи.

Шпортун Оксана Миколаївна - доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології, Комунальний заклад вищої освіти «Вінницька академія безперервної освіти».

Безумовно, таке об'ємне й багатокомпонентне дослідження не може бути вільним і від певних дискусійних питань, що не знижують наукової цінності викладених у ній результатів.

1. У дисертації авторкою ґрунтовно описується транзактна модель стресу Дж. Макей і Т. Кокс (с.26). Як зміст цієї моделі був використана у розробці

авторської концептуальної моделі психологічного супроводу військовослужбовців в умовах воєнного стану, яка поєднує індивідуальні, групові та системні методи підвищення стресостійкості?

2. Хотілося б почути думку автора щодо причин відсутності або ж виявлення низького рівня появи депресії, тривоги та фобій в осіб старше 60 років за методикою «Шкала базової психологічної оцінки ІАРТ» (с.62).

3. У розробці концептуальної моделі психологічного супроводу військовослужбовців в умовах воєнного стану авторкою було акцентовано, що компонентами лікування військово-травматичного стресу є застосування спеціальних практик і методологій, як когнітивно-поведінкова терапія для корекції поведінки у суспільстві та фізичного компонента, десенсибілізація для зменшення емоційних реакцій та гострих стресових переживань, а також EMDR-терапія для лікування пошкоджених ділянок мозку за допомогою рухів очей, що сприяє загальному поліпшенню функціонування (с.86). Чим зумовлений вибір саме цих практик та методів? Обґрунтуйте будь ласка.

4. У змісті концептуальної моделі психологічного супроводу військовослужбовців в умовах воєнного стану не було зазначено вагомий, на наш погляд, вид роботи психолога з військовими – робота з сім'ями та членами родин військових. Особливо при пропрацюванні емоційно-мотиваційного компоненту психологічного супроводу. Такі дані значно доповнили б науково-практичні знання про організацію психологічного супроводу військових під час воєнного стану.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Твердохліб Наталії Гнатівні ступінь доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

Інна
Семенець-Орлова